

26 augustus 2021

VIO-OTCman Themadag Optreden Verstedelijkt gebied (OVG)

Inleiding door Kol Harm van der have, Commandant Opleidings- en Trainingscentrum Manoeuvre

Vandaag staan we stil bij het thema OVG, met als centrale vraagstelling: Wat is ervoor nodig om succesvol te zijn tijdens militaire operaties in verstedelijkt gebied. Wat is de complexiteit van dat optreden. Waar moet rekening mee worden gehouden en wat is daarvoor nodig. Om die vraag te kunnen beantwoorden is het nodig om begrip en kennis te hebben van die verstedelijkte omgeving nu en in de toekomst.

Het programma vandaag is grofweg opgezet in twee delen. Een informatief deel in de ochtend waarbij ik als eerste ook vanuit mijn positie als kennisadviseur Infanterie en Cavalerie het onderwerp zal inleiden, gevolgd door de presentatie door Dr David Kilcullen die ons vanuit de USA online zijn beeld op future warfare zal geven en zal afsluiten met een Q&A sessie. Dr Kilcullen had graag hier vandaag in persoon bij ons willen zijn, echter de situatie in Afghanistan gekoppeld aan zijn expertise op het gebied van counterinsurgency, reisrestricties en beperkingen rondom corona maakte het onmogelijk om hier in persoon aanwezig te zijn. Dr David Kilcullen is een voormalig Australisch infanterieofficier die zich gespecialiseerd heeft in future warfare, guerilla, un-conventionel warfare en counter terrorism en heeft oa gediend als adviseur van de US State Department betreffende de te volgen strategie in Irak en Afghanistan. Sommigen van ons kennen hem van de zogenaamde 28 articles of counterinsurgency welke door velen werd gelezen in de periode dat we ontplooiden naar Uruzgan in 2006. 28 artikelen op eenvoudige wijze opgeschreven gericht op het niveau van de compagniescommandant. Maar velen zullen ook zijn boeken kennen; *Out of the mountains* en meest recent *"The Dragons and the Snakes: How the rest learned to fight the West"*. Ik ben ervan overtuigd dat hij ons op boeiende wijze zal informeren en houdt u uw vragen voor hem dus gereed. Na de koffiebreek volgt dan de paneldiscussie waarin we met vertegenwoordigers vanuit de DS, staf CLAS, C&E en de operationele ehdn de discussie aangaan over wat er moet gebeuren. We sluiten af met een toelichting op het middagdeel en de woorden van de voorzitter van de VIO de Genm Ron Smits alvorens aan de lunch te gaan.

Dat oorlog wreed, ruw en bloederig is zien we elke dag op het nieuws. Het vernietigt niet alleen mensenlevens en materiele zaken maar haalt het slechtste in de mensheid naar boven. In verstedelijkt gebied waar burgers vaak opgesloten zitten tussen de strijdende partijen of zelfs als schild gebruikt worden geldt dat zeker. Korte schootsvelden, boven- en ondergrondse systemen, als hoogbouw, metro of rioleringssystemen, maken het optreden onoverzichtelijk en de vijand duikt net zo makkelijk weer achter je op. Er moet rekening gehouden worden met sociale, politieke, godsdienstige en economische aspecten van de verschillende bevolkingsgroepen die soms per stadsdeel of wijk kan verschillen. En dan is er nog het informatiedomein. Oorlogsgeweld of niet: communicatie is er altijd door een veelvoud van systemen en netwerken in de moderne steden maar ook, weliswaar op een beperktere schaal, in dorpen en steden in minder ontwikkelde landen. Ondertussen beschikken tientallen miljoenen mensen in Afrika en Azië over mobiele telefoons en internet. Toegang tot social media en informatie is nauwelijks meer weg te denken en daarmee ook de mogelijkheid tot beïnvloeding. Het begrijpen en juist interpreteren van de omgeving waarin we optreden is randvoorwaardelijk voor succes. Alleen dan kunnen we een beeld vormen van wat nodig is om opgedragen doelstellingen te halen en welke tactieken, middelen en dus ook trainingsfaciliteiten daarvoor nodig zijn.

Optreden in verstedelijkt gebied is niet nieuw en ook Nederlandse eenheden hebben de afgelopen jaren bij verschillende missies hun ervaring in verstedelijkt gebied opgedaan. Screbrenica, Sarajevo, Al Rumaita, Tarin Kowt, Derah Wood, Kunduz, Goa en Kidal zijn maar

enkele van de namen van steden en dorpen die veel van ons niet snel zullen vergeten en vandaag de dag is alle focus gericht op Kaboel. Van oudsher zijn steden de plaatsen van politieke en economische macht, vanwaar gebieden bestuurd werden. Het bezit van die steden betekende dan ook vaak dat de macht in handen kwam van de veroveraar. Vandaag de dag zijn steden nog steeds van strategisch belang, omdat het (politiek) bestuur vanuit de steden plaatsvindt, maar ook de economische kracht van een staat wordt door de steden gegenereerd. En ook het merendeel van de bevolking woont in verstedelijkte gebieden en neemt alleen maar toe. Daarnaast speelt beïnvloeding van die bevolking een steeds grotere rol en ten slotte, voor die partijen die ervoor kiezen om op te gaan in de bevolking, biedt een stad daartoe volop mogelijkheden. Het strategisch en daarmee politieke belang is vaak vele malen groter dan het puur militaire voordeel van het bezit ervan.

Een recent voorbeeld daarvan is de strijd om de noord Iraakse stad Mosul van okt 2016 tot juli 2017. Een campagne van 9 maanden waarin een strijdmacht van ruim 100.000 Iraakse Veiligheidstroepen ondersteund door coalitietroepen het opnam tegen een geschatte 3000-5000 ISIS strijders die zich maandenlang hadden voorbereid en ter verdediging ingericht. Een verdediging die bestond uit een geschakelde serie van verdedigingslinies en verdedigingswerken in de stad, gefortificeerde gebouwen, geblokte naderingswegen, hindernissen en een scala aan ondergrondse schuilkelders en tunnels. Daarnaast beschikte ISIS over grote hoeveelheden wapens als machinegeweren, granaatwerpers, mortieren en raketten aangevuld met vehicle-borne improvised explosive devices (VBIEDs) en ontelbare IEDs in de vorm van boobytraps. De inzet op beperkte schaal van primitieve chemische wapens naast het gebruik van commercieel te verkrijgen drones voor inlichtingen en het droppen van explosieve ladingen maakte ISIS een geduchte tegenstander. In combinatie met de in de stad vastgehouden burgerbevolking was vanaf het begin duidelijk dat alleen tegen een hoge prijs aan mensenlevens en vernietiging van grote delen van de stad ISIS verdreven kon worden. Het militair voordeel van het veroveren van de stad was beperkt maar het strategisch belang des te meer wat leidde tot de uitspraak: *In order for the nation to endure, a city must die!* De vernietiging van de stad was ondergeschikt aan het politiek-strategische belang.

De DV2035 beschrijft in de probleemanalyse dat NLD momenteel niet is toegerust voor het optreden in verstedelijkt gebied, ondanks belangrijke investeringen en modernisering van de krijgsmacht. Onze eigen landmacht benoemt in de beleidsvisie "Veiligheid is Vooruitzien" uit 2018 dat we beter moeten worden in het gevecht over lange afstand en in verstedelijkt gebied. En het Operationeel Kader Landoptreden uit 2020 beschrijft bij de rollen en verantwoordelijkheden van onze brigades, dat juist de medium en lichte brigade het best in te zetten zijn in onoverzichtelijk terrein waaronder verstedelijkt gebied. Of we het dus willen of niet, als krijgsmacht kunnen we niet om de steden heen en dienen we ons voor te bereiden op het militair optreden in die steden.

De vraag op welk type optreden in de steden we ons dan moeten focussen laat zich minder makkelijk beantwoorden. Of het nu de strijd is met wereldmachten als Rusland en China, of met radicale Islamitische groeperingen, het strijdtoneel zal zich de komende decennia in en om de steden afspelen. Zo zal een reguliere tegenstander die wat gevechtskracht betreft de mindere is, zich veelal ter verdediging inrichten in verstedelijkt gebied. Het voordeel voor de verdediger is vanwege de verdedigingswaarde van de bebouwing immers veel groter. Ook het snel omtrekken van steden en doorstoten in de diepte levert de aanvallende partij grote uitdagingen vanwege de dreiging die uitgaat van de in steden achtergebleven vijandelijke formaties in zijn achtergebied. Maar het zijn vooral de irregulier optredende strijdgroepen die, mogelijk gebruikmakend van de burgerbevolking als schild, de bescherming en camouflage van de steden opzoeken.

De geschiedenis leert ons vele lessen die ook vandaag de dag nog gelden. 1 daarvan is de factor tijd. Al in vroegere tijden realiseerden commandanten zich dat er grofweg 2 manieren waren om een stad in te nemen: of snel en verrassend, al dan niet gebruikmakend van misleiding, waarbij de stad werd ingenomen voordat de tegenstander zich ter verdediging kon inrichten. Of na een gedegen voorbereiding waarbij omsingeling en afsluiting gevolgd werden door belegering en tenslotte inname. Een veelal kostbare en langdurige operatie. Kenmerkend voor beide opties is de aanwezigheid van burgers in het operatiegebied, die daarmee direct geconfronteerd worden met de gevolgen van die strijd met vele burgerslachtoffers als gevolg. Ook hier weer de twee recente voorbeelden: Mosul en Kaboel. De een ingenomen na een felle 9 maanden durende strijd, anderhalf jaar voorbereiding en met een overweldigende strijdmacht van met dan 100.000 strijders met steun van de coalitie die het opnam tegen 3000-5000 buitengewoon gemotiveerde ISIS strijders. De ander ingenomen binnen enkele dagen vrijwel zonder een schot te lossen. Een groot en jarenlang door de coalitie getraind leger met bepantsering, vuurkracht en zelfs een eigen luchtmacht tegen enkele duizenden lichtbepappende Talibanstrijders.

Tijdens de twee wereldoorlogen waren het in eerste instantie de Duitsers die realiseerden dat combined arms teams; en dan met name pantser, gecombineerd met infanterie en versterkt met genie, artillerie en luchtsteun het meest succesvol waren in verstedelijkt gebied. Een wijze van optreden die al snel gekopieerd werd door de Russen en geallieerde troepen, waarbij men de Russen al snel het effect van de inzet van snipers in verstedelijkt gebied onderkende en hier veelvuldig, ook voor propagandadoeleinden gebruik van maakten. Maar in de dichtbebouwde steden werd ook snel duidelijk dat het divisie en brigade-optreden verviel tot tactisch manoeuvreren van het bataljonsniveau en daaronder en het aankwam op gevechtsleiding. Taylor Made units, samengesteld uit C, CS en CSS ehdn, om specifieke situaties en dreigingen het hoofd te bieden bleken het meest succesvol in de stadsjungle. Hetzelfde geldt vandaag de dag voor het optreden van irreguliere groeperingen. De Tsjetsjeense strijdgroepen in Grozny, Hezbollah, ISIS en Taliban. Standaard opererend in relatief kleine zelfstandige groepen en formaties die op momenten samenkomen om de krachten te bundelen.

Dat brengt je tot de vraag of het nadenken over de toekomstige organisatievorm van een manoeuvre eenheid het zogenaamde Future Manoeuvre Element een vaste vorm en organisatie moet kennen of juist modulair moet worden opgebouwd. Wat zegt dat dan over de ondersteuning door CS en CSS eenheden. Hoe flexibel zijn die om ondersteuning te leveren aan de 3 gevechtsbrigades van de landmacht of mariniers die elk hun eigen eisen stellen aan de benodigde logistieke ondersteuning op basis van hun operationele concept en er maar beperkte capaciteit beschikbaar is.

De logistiek kent al uitdagingen genoeg maar deze worden nog eens extra versterkt door het hoge verbruik van de verschillende klassen goederen, en dan met name munitie, maar steeds meer ook energie voor alle optiek en verbindingssystemen. Het huidige concept van fysieke distributie gaat uit van het bevoorraden van de eenheden voorin wat bij het optreden in verstedelijkt gebied hoge eisen stelt aan bepantsering en bescherming. Bescherming veelal ook door de inzet van gevechtseenheden waar vaak al een tekort aan is. Het alternatief van het uit de lijn halen van gevechtseenheden naar achteren voor herbevoorrading heeft ook zo zijn nadelen, door de beperkte capaciteit van beschikbare eenheden, verlies van SA en risico's tijdens aflossing. Een hogere logistieke zelfstandigheid met name voor de vooreenheden en inzet van UGV en UAV voor herbevoorrading en afvoer lijkt dan de oplossing. Van een andere orde, maar veelal dezelfde uitdagingen gelden voor de

geneeskundige afvoer. Hoe doen we dat in verstedelijkt gebied. Voeren we af naar achteren of brengen we geneeskundige zorg meer naar voren, wat kunnen we lokaal betrekken

Het veroveren van of bezet houden van een stad is echter niet alleen een zaak van het beschikken over voldoende mankracht en vuurkracht. Je kan je afvragen of "boots on the ground" voldoende is om succesvol te zijn. De realiteit is dat we nooit over voldoende mankracht zullen beschikken. Beïnvloedingsoperaties gericht op de verschillende sociale, culturele en religieuze groeperingen kunnen wel eens effectiever zijn dan "boots on the ground". De een kan niet zonder de ander en ze versterken elkaar. Situatie afhankelijk kunnen gevechtsteunehdn als EO, Cyber en Psyops feitelijk gezien worden als het manoeuvre-elm waarbij het optreden van de traditionele gevechtsehdn ondersteunend is om de perceptie van bepaalde groeperingen te beïnvloeden. Information Manoeuvre als drager van het gevecht dus! Met de oprichting van het wapen van de Information manoeuvre hebben we daarmee als CLAS een belangrijke stap gezet. Het operationaliseren daarvan is nu de uitdaging. Hoe richten we onze training zodanig in dat de klassieke manoeuvre elementen ervaring opdoen met het gezamenlijk en daarmee geïntegreerd optreden met informatie manoeuvre ehdn. Vooralsnog is iedereen vooral op gericht op de training van de eigen capaciteiten en minder op de integratie van effecten.

Bij veel mensen leeft het beeld dat het gevecht in het fysieke domein in oorden voornamelijk een infanterie gevecht is en voor een groot deel is dat ook juist. Alleen infanterie kan huizen en ruimten zuiveren en gebied bezet houden. Het OKL benoemt ook specifiek de lichte en medium brigade als meest geschikt voor optreden in bedekt gebied waaronder verstedelijkt gebied. Al eerder heb ik de inzet van combined arms teams benoemt als basis bij het formeren van ehdn voor optreden in verstedelijkt gebied. Het is echter vuursteun in de vorm van slagkracht die het de infanterie mogelijk maakt haar taken te vervullen. Vuursteun creëert de randvoorwaarden voor de infanterie om voorwaarts te gaan, om doorgangen te creëren en vijandelijke opstellingen te vernietigen. Natuurlijk zijn genie-ehdn getraind in het doorbreken van hindernissen maar ook die zijn kwetsbaar. Vuursteun is van levensbelang voor fronteenheden als infanterie en genie. Daar waar vuursteun vaak in stelling staat ter ondersteuning van de gevechtseenheden kan het zo zijn dat in verstedelijkt gebied de infanterie zorgdraagt voor de condities waarop vuursteun in positie kan worden gebracht. Een Pantserhouwitser die vurend met directe richting een peloton in de voorste linie ondersteunt en bulldozers die hindernissen ruimen maakt het leven van een infanterist een stuk makkelijker maar ongetwijfeld ook langer.

De grootste uitdaging bij vuursteun zit hem in de integratie en deconfliktie van grondgebonden systemen met luchtassets zowel FW als RW. Tijdens de slag om Mosul zijn alle soorten van grondgebonden vuursteunsystemen ingezet, van Guided Multiple Launched Rocket Systems en kanonsystemen tot mortieren van alle kalibers. Daar waar het Guided Multiple Launched Rocket System over grotere afstand kon steunen, leunden de commandanten op de grond vooral op de eigen organieke vuursteun die een grotere flexibiliteit en gegarandeerde beschikbaarheid leverde. Een onderwerp dat ook binnen de KL sterk leeft door de huidige centralisatie van vuursteun binnen het Vustco en er binnen de infanterie-eenheden alleen nog de 60 en 81 mm mr aanwezig is als organiek vuursteunmiddel. Dat deze mortiersystemen onvoldoende slagkracht en doorslag vermogen leveren mag duidelijk zijn. Op zich zou het niveau van inbedding van vuursteun geen verschil mogen maken. De crux zit hem in gegarandeerde beschikbaarheid, flexibiliteit en snelheid. Juist in verstedelijkt gebied draait het veelal om ogenblikdoelen en veel minder om voorbereide vuren. Met het verschijnen van steeds meer loitering ammunition op het gevechtveld en ook de voorziene invoer daarvan binnen de krijgsmacht is ook hier de vraag

in hoeverre de commandant op de grond, die voorin het gevecht voert nog zeggenschap heeft over, of de mogelijkheid heeft tot zelfstandige inzet van dit soort systemen. Ten slotte benoem ik bij vuursteun nog het luchtwapen en binnen verstedelijkt gebied specifiek de gevechtshelikopter. In Mosul was de inzet van gevechtshelikopters van grote betekenis vanwege de mogelijkheid doelen onder specifieke hoeken te bevuren en flexibiliteit door het snel innemen van gunstige vuurposities direct aangestuurd door JTACs in de voorste linie.

Nog niet benoemd is de inzet van het pantserinfanterievoertuig en dan voor ons met name de CV-90 tijdens optreden in verstedelijkt gebied en hetzelfde geldt voor tanks. Het OKL benoemt optreden in verstedelijkt gebied niet specifiek als een omgeving waarin de 43x optreedt. Op zich begrijpelijk gezien de hoge mobiliteit, bescherming en dracht van de systemen die het uitermate geschikt maken voor optreden in meer open terrein. Doorstoten in de diepte en zo lang mogelijk bereden optreden waarbij het voertuig het primaire wapensysteem is, is kenmerkend voor de pantserinfanterie. Dat neemt niet weg dat wanneer het gevecht in het verstedelijkt gebied eenmaal losbarst het de pantserinfanterie is, die vanwege de bescherming en vuurkracht van het voertuig juist uitermate geschikt is voor het optreden in verstedelijkt gebied.

Laat ik afsluiten met een aantal observaties en stellingen en zaken die naar mijn mening zouden moeten gebeuren.

Als eerste het benoemen van verstedelijkt gebied (urban) als primaire omgeving waarin wordt opgetreden ongeacht het geweldsniveau. Dit dus in tegenstelling tot nu, waarin het buitengebied (rural) als primair operatiegebied wordt gezien. Maakt dat wat uit? Ja! Het geeft richting bij het ontwikkelen van training- en oefenlocaties, prioriteit bij het reserveren van benodigde financiën, duidelijkheid bij de toewijzen van oefengebieden aan ehdn en focus bij de wijze van uitvoering van taken.

Als tweede het uitgangspunt dat training boven niveau 4 (het compagniesniveau) plaatsvinden volgens het combined arms principe. In de eerste plaats het samenspel van infanterie, pantser, genie en vuursteun, ondersteund door CSS ehdn, maar ook de integratie binnen het optreden van capaciteiten vanuit het korps Communicatie & Engagement en het korps Inlichtingen en Veiligheid. Geen eenvoudige puzzel maar noodzakelijk als we het optreden in verstedelijkt gebied serieus willen nemen, maar geldt eigenlijk voor elke vorm van optreden. Met jaarlijks een tweetal oefeningen op BG niveau, zou binnen de Operationele Gereedstelling Filosofie elk bataljon binnen zijn 3-jaarlijkse cycles aan bod komen.

Gekoppeld aan de eerste twee uitgangspunten is het verder uitbreiden en moderniseren van oefenfaciliteiten voor optreden in verstedelijkt gebied. Marnehuizen en Oostdorp zijn fantastische faciliteiten maar beperkt in omvang en toe aan modernisering. Het uitbreiden en aanpassen van de bebouwing, waarbij geoefend moet kunnen worden in hoogbouw, ondergrondse systemen en binnenruimtes. Simulatie van levensechte omgevingsfactoren als geluid, rook en geur, maar ook van realistisch gebruik van wapens en wapeneffecten, de inzet van roleplay en beschikbaarheid van moderne after action review faciliteiten. Maar ook het gebruik van internet, social media, de human environment. Dat dit geld kost is duidelijk en vergt prioriteitstelling. Naast de financiële aspecten is de realiteit dat invulling geven aan voortdurend verder aangescherpte wet- en regelgeving, factoren zijn die aanpassingen en modernisering vertragen zo niet in de weg staan. Een cynicus zou zeggen dat we bij het gebruik van de huidige faciliteiten ook steeds meer beperkt worden en daarmee onze mannen en vrouwen niet fatsoenlijk meer kunnen voorbereiden op inzet. Geluidsprofielen, milieuwetgeving, zeldzame flora en fauna zijn belangrijk en moeten we rekening mee

houden, maar mogen niet uit het oog verliezen waartoe de krijgsmacht bestaat. Het pro-actief meedenken in oplossingen van organisaties als het RVB en de rol en invulling door personeel vanuit bijvoorbeeld ILM?? is essentieel voor een goed getrainde krijgsmacht. Als combined arms de basis is voor succesvol optreden dan geldt datzelfde principe tussen afdelingen, directies en departementen als het gaat om het creëren van de randvoorwaarden.

Tot slot het belang van een versterking van het joint en combined karakter van kennisproductie en opleiden en trainen in verstedelijkt gebied. De instructiegroepen in Marnehuizen en Oostdorp bestaan uit infanteristen, mariniers en genisten met de focus op de fysieke aspecten van het optreden, Meer de vechtkant van het optreden. Hetzelfde geldt voor het bureau OVG binnen het KCGM dat alleen bestaat uit infanteristen verantwoordelijk voor OVG-doctrine voor de gehele krijgsmacht. Hoewel veel van mijn betoog is gegaan over de meer fysieke kant van het optreden in verstedelijkt gebied en wat nodig is om onze eenheden hierop voor te bereiden, is de essentie de bredere benadering van het optreden in steden. Of we nu geloven of niet in grootschalige confrontaties tegen regulieren tegenstanders in een stad of oord, waarbij geweld het optreden domineert. Onze kennis, vaardigheden, middelen en trainingsmethoden moeten aansluiten bij het hele spectrum van operaties in verstedelijkt gebied. Waar toekomstige inzet van de krijgsmacht ons zal brengen weet ik niet maar vast staat dat het ergens zal zijn in een stad of dorp, waar onze mannen en vrouwen, komen te staan naast of tegenover een samenleving die niet de onze is, wiens cultuur we vaak niet begrijpen, de taal niet spreken en we de onderlinge verbanden vaak niet zien. Mega-cities waarbij het dagelijks leven in grote delen gewoon doorgaat terwijl op andere plekken gevochten wordt. Het voorbereid en uitgerust zijn voor het daadwerkelijke gevecht is essentieel en randvoorwaardelijk voor succes en overlevingskansen voor onze mannen en vrouwen, maar de fase vooraf en zeker ook na afloop vergt andere capaciteiten op het gebied van inlichtingen, communicatie en engagement. Optreden in verstedelijkt gebied is multi-disciplinair, laten we ons O&T-traject en kennisproductie dan ook zo inrichten.